

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา สามารถสรุปได้ว่าในมุมมองของผู้บริโภคนั้น แบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเสื่อมสภาพเป็นขยะอันตราย ซึ่งผู้ใช้ส่วนใหญ่ตระหนักถึงปัญหานี้ แต่การนำเอาแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเสื่อมสภาพกลับเข้าสู่ระบบยังไม่เกิดกลไกที่สมบูรณ์ เนื่องจากในความเป็นจริงมีผู้ใช้โทรศัพท์มือถือเป็นจำนวนมากยังไม่ทราบวิธีการทิ้ง หรือสถานที่ทิ้งที่ถูกต้อง และผู้ใช้บางส่วนมีพฤติกรรมในการนำแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเสื่อมสภาพขายไปพร้อมกับตัวเครื่องโทรศัพท์ จึงทำให้ผู้บริโภคไม่ทราบว่าควรจะนำแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเสื่อมสภาพไปทิ้งที่ใด โดยผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังไม่ทราบเกี่ยวกับโครงการของรัฐที่รณรงค์การทิ้งแบตเตอรี่มือถือลงกล่องรับทิ้งซาก เพื่อนำกลับเข้าไปสู่กระบวนการนำกลับมาใช้

โดยกลไกทางด้านเศรษฐศาสตร์ เช่น ราคาซื้อแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเสื่อมสภาพนั้น ยังเป็นราคาต่อกิโลกรัม โดยที่ผู้บริโภคแต่ละคนมีความจำเป็นที่จะต้องใช้โทรศัพท์ ราว 1-3 เครื่อง ซึ่งปริมาณของแบตเตอรี่จากการใช้ส่วนบุคคลนั้น มีเพียงพอแต่ที่จะขายแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเสื่อมสภาพ ในปริมาณก่อนเท่านั้น ซึ่งกลไกในการรับซื้อที่มีอยู่ในท้องตลาดนั้น เป็นการรับซื้อแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเสื่อมสภาพในปริมาณมาก ทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถนำเอาแบตเตอรี่ที่ตนมีมาขายได้ และทางด้านกลไกทางสังคม คือ การสนับสนุน ส่งเสริมโครงการของภาครัฐ เพื่อให้ผู้บริโภคตระหนักถึงพิษภัยของแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเสื่อมสภาพ และนำกลับเข้ามาในวงจรการกำจัดขยะอันตราย และกลไกทางด้านกฎหมาย ซึ่งประเทศไทยยังคงมีนโยบายที่ไม่ครอบคลุมเกี่ยวกับขยะอันตราย โดยที่นโยบายใหม่ สามารถออกได้ช้า ทำให้การดำเนินงานไม่ทันไปตามแนวโน้มการบริโภคของผู้ใช้

ในมุมมองของร้านค้าโทรศัพท์มือถือนั้น ยังมีปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการนำกลับมารีไซเคิล เนื่องจากกลไกการรับซื้อแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเสื่อมสภาพจากร้านค้าโทรศัพท์มือถือนั้น ยังไม่แพร่หลาย เนื่องจากทางผู้ขายนั้น มีจำนวนผู้ติดต่อรับซื้อแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเสื่อมสภาพน้อยรายเพียง 6 ราย (จากตาราง 4.6) และร้านค้าส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือ

เสื่อมสภาพนั้นมีค่า สามารถขายต่อสำหรับการนำกลับมาใช้ได้ จึงนำไปทิ้งในกล่องรับซากที่ทางการได้จัดไว้ให้เท่านั้น

จากตารางที่ 4.10 และตารางที่ 4.12 พบว่าร้านค้ายังขาดช่องทางในการกระจายแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเสื่อมสภาพที่ร้านรับมา ในขณะเดียวกัน ราคากลางในการรับซื้อยังไม่แน่นอน นั่นหมายความว่า กลไกในการรับซื้อนั้นยังมีอยู่น้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ทางด้านผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือนั้น ควรจะมีการส่งเสริม ประชาสัมพันธ์โครงการเกี่ยวกับการรับแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเสื่อมสภาพไปทำลายให้มากขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการน้อยมาก ทำให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่ไม่มีทางเลือกในการกำจัดแบตเตอรี่

ทางด้านหน่วยงานภาครัฐนั้น จากการที่กรมควบคุมมลพิษได้ออกโครงการรับคืนซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือ ซึ่งจัดทำมาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2548 แต่เนื่องจากโครงการนี้ภาครัฐเป็นเพียงหน่วยงานที่ส่งเสริม และสนับสนุนการเข้าร่วมของเอกชนเท่านั้น จึงทำให้ไม่มีความต่อเนื่องในการประสานงาน จัดเก็บตัวเลข และผลักดันอย่างต่อเนื่อง

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย

เนื่องจากระยะเวลาในการทำวิจัยนั้นสั้น ถ้าหากมีเวลาที่เพียงพอและสามารถทำงานวิจัยต่อไปได้ ถ้ามีเวลาและทำได้ ผู้วิจัยจะศึกษาเรื่องการดูวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ประเภทแบตเตอรี่ไม่ว่าจะเป็นแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่มือถือ แบตเตอรี่ประเภทอัดประจุไฟได้ซ้ำ (Rechargeable battery) โดยจะเป็นมาตรการรวม เพราะขณะนี้ล้วนเป็นขยะอันตรายทั้งสิ้น

ในปัจจุบัน การนำเอาแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเสื่อมสภาพไปกำจัดภายในประเทศนั้น เป็นการนำแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเสื่อมสภาพไปฝังกลบภายหลังจากการปรับสภาพ อย่างไรก็ตาม ยังมีความเสี่ยงที่โลหะหนักภายในแบตเตอรี่นั้นจะซึมลงไปยังแหล่งน้ำใต้ดิน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ในการสนับสนุนการนำกลับแบตเตอรี่กลับมาใช้ในแง่วิชาการนั้น ภาครัฐควรมีการศึกษาการจัดการขยะอันตรายด้วยวิธีการนำกลับมาใช้ เพราะจะทำให้ได้ประโยชน์ในระยะยาว แม้ว่าช่วงแรกอาจเสียค่าลงทุนทางเทคโนโลยีค่อนข้างสูง แต่จะได้รับประโยชน์ เนื่องจากเทคโนโลยีเหล่านี้สามารถใช้กับผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ได้ด้วย

โดยจะทำให้ได้ประโยชน์จากการดึงเอาทรัพยากรกลับมาใช้อย่างคุ้มค่า มากกว่าการนำไปฝังกลบ
 นั้นเอง

ในส่วนของผู้บริโภคนั้น ภาครัฐควรมีการส่งเสริมการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และส่งเสริมการรับรู้ของเอกชน เกี่ยวกับมูลค่าของโลหะหนักที่ประกอบอยู่ในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ในการสนับสนุนการนำกลับแบตเตอรี่กลับมาใช้นั้น จำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือทางด้านการบังคับใช้จากทางภาครัฐ และเอกชนก็ควรจะมีจิตสำนึกในการนำมาตรการดังกล่าวเข้ามาร่วมใช้กับประเทศไทยด้วย โดยทางรัฐบาลอาจจะต้องให้ความช่วยเหลือโดยการ Subsidize หรือออกมาตรการร่วมมือกับภาคเอกชน เช่น ออกนโยบายการรับซื้อ รับคืนแบตเตอรี่เสื่อมสภาพ โดยมีการให้ผลตอบแทนที่น่าดึงดูดใจ เช่น การให้ส่วนลดสำหรับการซื้อแบตเตอรี่มือถือก้อนใหม่ หรือแจกคู่มือส่วนลดอื่นๆ โดยมีการรณรงค์ให้ประชาชนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพิษภัยของแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเสื่อมสภาพมากกว่านี้ โดยการประชาสัมพันธ์ที่ดีและทั่วถึง ซึ่งในอนาคต จะมีแนวโน้มที่ผู้ผลิตจะคิดต้นทุนในการกำจัดขยะอันตรายเหล่านี้ลงในราคาขายด้วย ส่วนนโยบายการให้ความสำคัญกับการประเมินวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (Life cycle assessment) นั้น ก็มีส่วนที่จะทำให้ผู้ผลิตจะต้องทราบถึงแหล่งที่มา ที่ไป ของผลิตภัณฑ์ของตนเมื่อหมดอายุการใช้งาน โดยมีการทำฉลากสีเขียว (Eco-labeling) เพื่อแจ้งบอกผู้บริโภคให้ทราบถึงรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ที่ตนใช้งานอยู่

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อเนื่อง

ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้วิจัยท่านต่อไป ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำเอาถ่านแบตเตอรี่ประเภทอื่น เช่น ถ่านไฟฉาย ถ่านอัลคาไลน์กลับมาใช้ เนื่องจากจำนวนของแบตเตอรี่ประเภทนี้ มีอายุการใช้งานที่สั้น และเปลืองกว่าแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือ นั้นหมายความว่าจำนวนของแบตเตอรี่ที่ต้องถูกทิ้งอีกมาก อีกทั้งการศึกษามูลค่าของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น โทรศัพท์มือถือเก่า เครื่องคอมพิวเตอร์เก่า เป็นต้น มักจะมีมูลค่าแฝงอยู่มาก การนำเอาผลตอบแทนจากการนำโลหะหนักกลับมาใช้มาเป็นจุดหลัก จะทำให้เกิดความตื่นตัวในการนำผลิตภัณฑ์อื่นๆกลับมาใช้มากขึ้น